

Coffee Company

Van dezelfde auteur:

Vogels van Formaat, 2007

Opnieuw beginnen, 2009 (met Marli Huijjer)

Reinjan Mulder
Coffee Company

Nieuw Amsterdam *Uitgevers*

Voor Lina Maria en Gijs Bruno

De geschiedenis die in dit boek wordt verteld ressorteert onder de fictie. De praktijken van de personages zijn aan de verbeelding ontleend. De theorieën achter hun praktijken zijn echter op de werkelijkheid gebaseerd. Al moet de juistheid van die theorieën nog bewezen worden.

© Reinjan Mulder 2011

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Bureau Beck

Omslagtekening Volken Beck

Auteursfoto Bert Nienhuis

NUR 301

ISBN 978 90 468 1136 8

www.nieuwamsterdam.nl/reinjanmulder

www.reinjanmulder.nl

Inhoud

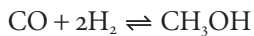
Proloog	9
Hoofdstuk 1 Het bureau	11
Hoofdstuk 2 De bus uit Waddinxveen	30
Hoofdstuk 3 Osmose	42
Hoofdstuk 4 Fysische chemie	64
Hoofdstuk 5 Geen vrouwenman	76
Hoofdstuk 6 Lachgas	90
Hoofdstuk 7 Klokken in de winter	106
Hoofdstuk 8 Als een jonge giraf	129
Hoofdstuk 9 Een man van eer	142
Hoofdstuk 10 Wortelnotenhou	163
Hoofdstuk 11 Alleen de betere vrouwen	174
Hoofdstuk 12 Een rok	189
De rekening	208

De vaardigheid om een ding zo duidelijk voor te stellen dat al zijn eigenschappen net zo scherp herkend kunnen worden als bij een eenvoudige waarneming, dat willen wij verbeeldingskracht noemen.

J.H. van 't Hoff, *De verbeeldingskracht in de wetenschap*

Voor mij heeft, daarom, elk ding een dubbel bestaan
Zowel in de tijd, als wanneer er geen tijd meer zal zijn.
Czesław Miłosz, *Klokken in de winter*

Ik heb al wat huizen zien vallen!
Multatuli, *Max Havelaar*

Proloog

„Dat het u smaken moge.”

Het bureau

„De man in de rode montycoat was van de barista’s direct op me toe komen lopen. ‘Weet u wie de allergrootste geleerden van de twintigste eeuw zijn geweest?’ vroeg hij.

Ik was niet gewend om in de Coffee Company aangesproken te worden. Ik kwam daar juist omdat iedereen in de smaakvol ingerichte zaak zo door zijn eigen besognes geobsedeerd werd dat je er bij wijze van spreken naakt kon binnenkomen zonder dat iemand op- of omkeek. De een las fanatiek de krant, een ander zat ingespannen op zijn laptop te scrollen, en een enkeling voerde op fluistertoon een gesprekje met zijn of haar buurman – maar alleen als ze samen waren binnengekomen.

‘Dat zijn de winnaars van de Nobelprijs!’ Het antwoord kwam er iets te snel achteraan.

Dit was geen plaats voor afspraken, laat staan voor toevallige ontmoetingen. Niet dat ik wist. Waar je ook keek, zag je mensen die ijverig en in zichzelf gekeerd hun eigen dingen deden. Hun eigen ding.

‘Ha! Zij zijn de top van de internationale wetenschap!’

Zelf deed ik dat ook, meestal, in de Coffee Company, mijn eigen dingen. Als ik binnenkwam keek ik eerst even

snel één of twee kranten door, de Volkskrant natuurlijk en NRC Next. Soms had iemand ook een Trouw of het Financieele Dagblad bij zich, het vakblad voor de proactieve ondernemer die ik was. Ik moest voorkomen dat mij belangrijk nieuws ontging. Was er nog iemand geïnterviewd die ik kende? Wie waren de doden van vandaag, was daar familie bij van vrienden of collega's? Die hele generatie boven ons kwam nu aan de beurt.

Of had een van onze concurrenten soms een boek uitgebracht dat wij ook wel hadden willen hebben?

Of juist niet?

Daarna was het tijd om aan het werk te gaan. Had ik de kranten eenmaal efficiënt gescand, dan haalde ik mijn zilveren MacBook Pro, 'de Ferrari onder de laptops', uit mijn koffer en typte ik de gebruikersnaam over die ik op mijn kasabon vond plus het wachtwoord van vandaag, en keek ik meteen of er nog mails voor me waren binnengekomen – waarna ik, ik geef het toe, meestal ook nog even bij de vriendjes en vriendinnetjes van Facebook langsging. Zonder daar al te lang te blijven hangen natuurlijk, ik moest niet te veel tijd aan hun spitsvondigheden kwijt zijn. Vind ik leuk. Vind ik niet meer leuk. Vind ik leuk. Vind ik niet meer leuk. Een teken van leven was op Facebook gauw genoeg gegeven, en zo bleef ik op de hoogte van wat ze deden. En zij van wat ik allemaal deed.

Vreemd genoeg, maar daar gaat het nu niet om, begon ik steeds meer leuk te vinden op Facebook.

'Is het goed als ik even aanschuif?' De man in de rode montycoat had zijn kop cappuccino – *small* – al naast mijn beker *latte* gezet.

Dat ze die jassen nog maakten! Montgomery droeg ze

destijds. *Monty*: mijn vaders held in de Tweede Wereldoorlog. ‘Wat een verschil met de Duitsers,’ zei hij altijd, ‘met hun stijve uniformen en hun hoge petten.’

O ja, voor ik het vergeet, soms ging ik ook naar de Coffee Company wanneer ik bezoek had van een schrijver of van een vertegenwoordiger van de drukkerij en ik de collega’s op de uitgeverij niet met onze gecompliceerde gesprekken over uitblijvende advertenties en kortingen op herdrukken wilde lastigvallen. De ervaring had geleerd dat een al te zelfbewuste bezoeker in een wat grotere gelegenheid, bij een imponerende beker latte, al gauw een paar toontjes lager zong dan wanneer hij tussen de vier muren van ons kantoor bij een bekertje automatenkoffie het rijk, of in ieder geval mij, voor zich alleen dacht te hebben.

En ik voer blind op de ervaring. Ervaring stond in onze branche voor professionaliteit. Sommige collega’s zeiden dat het uitbrengen van een goedlopende titel een kwestie van geluk was. Je zorgde voor een flink ‘schot hagel’, bracht heel veel titels uit, en dan trof er altijd wel één korreltje, één boek, doel. Maar wij hadden in de jaren dat we bestonden laten zien dat uitgeven een vak was, een vak dat je door schade en schande leren moest. Maar dan kon je er ook goed in worden.

En hoe! Door week in week uit op de uitdraaien van het Centraal Boekhuis na te gaan wanneer waar wie onze boeken kocht, de drie w’s, zagen wij hoe per maand de trends veranderden. Zo konden we met grote zekerheid voorspellen wat het volgende jaar goed zou gaan, op de boekenmarkt, en wat dan voorbij was.

Van al onze boeken, hadden we ontdekt, was 78 procent binnen anderhalf jaar voorbij. Het ging er daarom om die

andere 22 procent tijdig te herkennen en te reserveren voor herexploitaties en de rest in de anderhalf jaar tot hun dood zo goed mogelijk uit te benen en af te laten trekken.

Maar noch van de kranten, noch van de mails kwam het die morgen, Facebook zou voor één keer Facebook blijven en voor gesprekken met auteurs was het nog te vroeg – die kwamen zelden voor het middaguur hun nest uit. Werkten 's nachts vaak erg lang door, aan hun nieuwe romans, en moesten daar dan 's morgens eerst van bijkomen.

De man in de montycoat was naast me aan de lange smalle tafel voor het grote raam geschoven, en daar zou hij, wist ik, de komende één à anderhalf uur niet meer weggaan.

‘De grootste geleerden uit de vorige eeuw,’ kraaide hij met zijn hoge stemgeluid, ‘hebben stuk voor stuk een keer de Nobelprijs gekregen, vroeger of later. Daaraan herken je hun voortreffelijkheid. Maar...’ hij probeerde me door zijn half beslagen bril indringend aan te kijken, ‘... maar voor de allergrootste geleerden uit de westerse wetenschapsgeschiedenis moet je bij het kleine, selecte clubje genieën zijn dat deze onderscheiding al in het gedenkwaardige jaar 1901 kreeg.’

Het woord genieën sprak hij enigszins vertraagd uit, met een Gelderse tongval en veel nadruk op de tweede lettergreep.

Ik zag hoe twee vrouwen aan de grote tafel naar ons zaten te kijken. Ik merkte dat ze het over ons hadden, maar ik kwam er niet goed achter wie van ons tweeën het meest hun aandacht trok.

Ik draaide me wat naar de man toe. Genieën! Ik was al blij als mijn auteurs hun naam foutloos konden spellen.

Maar ik wilde hem niet tegenspreken. Dat kon het alleen

maar erger maken, was mijn ervaring. Zolang ik maar niet te meegaand werd.

Want dat had de praktijk mij ook geleerd. Ik had de afgelopen jaren door mijn werk net iets te vaak zonderlingen van allerlei pluimage net iets te laat herkend om me in een koffiehuis als dit zomaar, vriendelijk, voor onbekenden open te stellen. Mensen die voor de media werken, en wat is een uitgeverij van boeken anders dan een medium, een doorgeefluik, een versterker van geluiden die op eigen kracht teloor zouden gaan, mensen die voor de media werken oefenen nu eenmaal een bijzondere aantrekkingskracht op bepaalde figuren uit.

Had ik al verteld dat ik uitgever was? En wat voor een! Wij brachten met ons uitgevershuis literatuur op de markt die binnen het vak wordt aangeduid als vallend onder het 'hogere segment'. Upmarket, in het kromme Engels dat in die branche sinds het instorten van de Leipziger Buchmesse gangbaar was.

Upmarket wil, voor de duidelijkheid, zeggen dat onze boeken ons misschien niet de hoogste salarissen opleverden die in onze branche haalbaar waren, maar dat we in de gemiddelde stationsboekhandel wel heel wat titels konden aanwijzen waarop wij met het nodige zelfvertrouwen vanuit ons hogere segment konden neerkijken.

Wij zouden die nooit uitgeven.

Ik keek nog eens in de richting van de twee vrouwen en zag dat ze snel hun ogen neersloegen. Zouden ze me herkend hebben? Het zou niet voor het eerst zijn dat ik een manuscript 'op straat' kreeg aangeboden.

'In 1901 werden de Nobelprijzen voor de allereerste keer toegekend,' legde de man naast me uit. 'En toen waren er